Өзбекстан республикасы халық билимлендириў министрлиги

Т.Н.Қары-Ниязий атындағы Өзбекстан педагогикалық илим – изертлеў институтының Қарақалпақстан филиалы

«МУҒАЛЛИМ ҲӘМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ»

илимий методикалық журналының 10-жыллығы мүнәсебети менен өткерилген Республикалық илимий - әмелий конференция материаллары

(2016 жыл 15-январь Нөкис қаласы)

Нукус-2016

ӨЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ХАЛЫҚ БИЛИМЛЕНДИРИЎ МИНИСТРЛИГИ

Т.Н.Қары-Ниязий атындағы Өзбекстан педагогикалық илим – изертлеў институтының Қарақалпақстан филиалы

«МУҒАЛЛИМ ҲӘМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ»

илимий методикалық журналының 10-жыллығы мүнәсебети менен өткерилген Республикалық илимий - әмелий конференция материаллары

(2016 жыл 15-январь Нөкис қаласы)

Нөкис-2016

«МУҒАЛЛИМ ҲӘМ УЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ» илимий методикалық журналының 10-жыллығы мүнәсебети менен өткерилген Республикалық илимий - әмелий конференция материалларына Республикамыздың жоқарғы ҳәм орта арнаўлы оқыў орны профессор-оқытыўшылары, илимий хызметкерлер, оқытыўшылардың тәлим-тәрбияға байланыслы илимий баянатлары киргизилген.

Конференция материалларының мазмуны ҳәм онда көрсетилген дереклердиң дурыслылығына авторлар жуўапкер.

Редколлегия қурамы:

1. А.Т.Тилегенов Т.Н.Қары-Ниязий атындағы Өзбекстан педагогикалық илим изертлеў институтының Қарақалпақстан филиалы директоры, педагогика илимлериниң кандидаты, үлкен илимий хызметкер.
2. [illegible] атындағы Нөкис мәмлекетлик педагогикалық институты [illegible] кафедрасының баслығы, филология илимлериниң докторы, профессор.
3. [illegible] педагогика илимлериниң докторы, профессор.
4. [illegible] филология илимлериниң кандидаты, доцент.
5. [illegible] тарийх илимлериниң кандидаты, профессор.
6. [illegible] тарийх илимлериниң кандидаты, үлкен илимий хызметкер.
7. [illegible] тарийх илимлериниң кандидаты, үлкен илимий хызметкер.

Пикир билдириўшилер:

педагогика илимлериниң кандидаты, доцент
[illegible]
психология илимлериниң кандидаты, доцент
Ш.Сапаров
Тарийх илимлериниң кандидаты, үлк.илм.хыз.
С.Нуржанов

МАЗМУНЫ

Ибрагимов Б., Авезов Б, Шамуратова Т. Баслаўыш класс оқытыўшысының кәсиплик искерлигинде хабар коммуникациялық технологиялардан пайдаланыўдың әҳмийети 6
Бекмуратова Р. Оқыўшыларды аўызеки сөйлеўге үйретиўде педагогика ҳәм әмелияттың әҳмийети 8
Алеуова Р.Ш. Мектепке шекемги жастағы балаларды тәрбиялаўда ойын-шынығыўлардың әҳмийети 9
Djumabaev N., Koshqarbaeva R., Nukusbaev B. Kvadrat ten`lemeler du`ziw ja`rdeminde ma`seleler sheshiw usillari 11
Бекимбетова Г. Jaslar ta'rbiyasinda xaliq oyinlarinan paydalaniw 14
Пердебаева Н. Оқыўшыларды мийнетке тәрбиялаўда мийнет алдыңғылары менен ушырасыўлардың тутқан орны 17
Сейтжанова У., Мураткамалова Р. Баслаўыш класс оқыўшыларын тәрбиялаўда балалар қосықларының тәрбиялық әҳмийети 19
Узақбергенова Т. Әмир Темурдың Самарқандта курдырған бағлары 21
Nag'metullaev A. Matematika pa`nin`in` mazmuni'ni'n` o'zine ta`nligiha`m oni' u`yreniw metodlari` 24
Babekbaeva G., Qurbanova G. Erteklerdin' bala ta'rbiyasindag'i roli 25
Мирахмедова У.Т. Оммавий маданият ва унинг салбий оқибатлари 26
Дәўлетияров К., Абдуллаев А. Презентация жаратыў машқалалары 27
Сапаров Д.Т. Инвестиция ҳәм мәдeният үйлесимлиги 30
Berdimbetova A., Qurbaniyazova G,Utegenova G. Do`retiwshilik pikirler ha`m do`retiwshilik ma`seleleri 32
Saparova G., Sag'alatdinova G. Jaslar ta`rbiyasinda diniy qa`diriyatlardin' a'hmiyeti 33
Примбетов Қ. Өзбекстанда суд ҳәкимияты: реформалар дәўири 34
Ametov A. Q. Ja'miyet ruwxi'yli'g'i'n qa'liplestiriwshi ha'm ani'qlawshi' faktorlar 37
Alimov Q. Jaslardi watandi su'yiw ruwxinda ta'rbiyalaw waziypasi 38
Утепбергенова Д.,Отарбаева Р. Шет тиллерин оқытыўда пәнлер аралық байланыс мәселеси ....40.
Мирахмедова У.Т. XVI-XVII асрларда Бухоро хонлигининг ташки савдо ва дипломатик алоқалари 41
Бакиев Р. Н., Сатимов А. И. Баркамол авлодни тарбиялашда оилада миллийили кураш машғулотларини аҳамияти 43
Жўраев Э. В., Маъқулов Ш. З. Болалар ва ўсмирлар спорт мактабларида маънавий-мафкуравий тайёргарлик омиллари 44

лий курашимиз ёшларни хаётга соглом, бақувват, жасур, эпчил, кучли, чидамли қилиб тайёрлаш ва тарбиялашда асосий восита бўлиб хизмат қилган.

Баркамол авлодни тарбиялашда жисмоний тарбиялаш уларнинг ахлокий, иродавий ва эстетик тарбиясидага оид бир қатор амалий кўникмаларни ҳосил қилиш ва такомиллаштиришда муҳим роль ўйнайди. Бундан ташқари, ёшларнинг оилада спорт жалб қилиш билан бирга уларни миллий кураш спорт турлари бўйича юқори спорт натижаларига эришиш учун ҳам жуда қулай шароитлар мавжуд. Шунинг учун ҳам ёшларнинг ўзларининг индивидуал шуғулланишларига имкон беришлари керак бўлади.

Бундан ташқари, миллий кураш билан шуғуланиш орқалий ёшларимизни саломатлигини тамиилаган бўламиз. Бу ёшларимизни соғлигини тиклашларига ёрдам беради.

Ҳозирда мамлакатимизда "Алпомиш ва Барчиной" синов меъёрлари ташкил этилган бўлиб бунда барча жисмоний тайёргарликдан ўтадилар.

Баркамол авлодни тарбиялашда оилада жисмоний тарбия билан шуғулланишда қуйидаги талабларига амал қилиш мақсадга мувофиқдир:

– баркамол авлодни тарбиялашда оилада соғлигини мустаҳкамлаш ва сақлаш, ҳар томонлама жисмоний ривожланишга ва юқори ишчанлик қобилиятини шакллантиришга ёрдам бериш.;
– баркамол авлодни тарбиялашда оилани асосий жисмоний сифатларнинг ривожланишини таъминлаш, меҳнат ва Ватан ҳимоясига тайёрланиш мақсадида ҳаётий муҳим кўникма ва малакаларни эгаллашга йўналтириш;
– баркамол авлодни тарбиялашда оилада танланган спорт тури бўйича эгаллаб олинган муҳим профессионал-амалий кўникма ва малакаларни мустаҳкамлаш ва такомиллаштириш;
– баркамол авлодни тарбиялашда жисмоний тарбия ва миллий кураш туридан билимларини ривожлантириш, кўникма ва малакаларини чуқурлаштириш;
– баркамол авлодни тарбиялашда оилада, миллий кураш бўйича машғулотлар олиб бориш. Бунда билим, кўникма ва малакаларни доимий равишда ривожланиб боришга эришилади.

Адабиётлар:
1. Баркамол авлод орзуси. Тошкент, «Маънавият», 1999 й.

БОЛАЛАР ВА ЎСМИРЛАР СПОРТ МАКТАБЛАРИДА МАЪНАВИЙ-МАФКУРАВИЙ ТАЙЁРГАРЛИК ОМИЛЛАРИ

Жўраев Э. В.
НамМПИ "Жисмоний маданият ва спорт" кафедраси ўқитувчиси
Маъқулов Ш. З.
НамМПИ "Жисмоний маданият ва спорт" кафедраси ўқитувчиси

Мамлакатимизда болалар ва ўсмирлар мактабларида маънавий мафкуравий тайёргарлик омиллари долзарб масалалардан ҳисобланади. Чунки ҳозирги кунда маънавий –мафкуравий тайёргарлик йўлларини ошириб бориш жиддий эътиборини каратиш лозимдир.

Шуни ҳисобга олган ҳолда болалар ва ўсмирлар спорт мактабларида мураббий

ҳамда спортчи ёшларни маънавий мафкуравий тайёргарлик омилларни ошириб бориш мақсадга мофиқдир.

Болалар ва ўсмирлар спорт мактабларида таълим-тарбия олувчи спортчиларда нафақат спорт турлардан, балки турли фанларга бўлган қизиқишлари, унинг сирларини билишга нисбатан эҳтиёжлари ҳам қондириб борилади. Шунингдек, ёшларни спорт сир асрорларини ўрганиш мабойнида, уларни ҳар томонлама етук, ақлан, жисмонан, маънан баркамол бўлиб улғайишига асосий эътибор қаратилади. Зеро, бугунги замонавий педагогиканинг талаби ҳам шундай – ҳар томонлама етук, ватанга садоқатли, унинг тараққиёти учун ўз билим-малакаси билан ҳисса қўшадиган баркамол авлодни тарбиялашдир.

Биринчи Президентимиз И.А.Каримовнинг 2010 йил 29 январда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасидаги "Асосий вазифамиз–ватанимиз тараққиётини ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир" номли маърузасида: "Биз фарзандларимизнинг нафақат жисмоний ва маънавий соғлом ўсиши, балки уларнинг энг замонавий интеллектуал билимларга эга бўлган, уйғун ривожланган инсонлар бўлиб, XXI аср талабларига тўлиқ жавоб берадиган баркамол авлод бўлиб вояга етиши учун зарур барча имконият ва шароитларни яратишни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйганмиз"-дея алоҳида таъкидланган.

Шундан келиб чиқиб, болалар ва ўсмирлар спорт мактабларида ташқари, маънавий-мафкуравий тайёргарликни ташкиллаштириш юзасидан қуйидаги йўналишларга асосий эътибор қаратиш лозим:

- маънавий-мафкуравий хуружлар таъсири тобора кучайиб бораётган ҳозирги даврда миллий истиқлол ғояси асосий тушунчаси ва тамойилларини улар онги ва қалбига янада чуқурроқ сингдириш, ёшларда мафкуравий иммунитетни кучайтириш;
- юртимизнинг тарихий, миллий-маданий қадриятлари, анъана ва урф-одатлари билан кенг таништириш, уларга содиқ бўлиб яшашларига одатлантириш;
- урф-одат, анъана ва қадриятларимизга ёт бўлган зарарли одатлардан асраниш, "оммавий маданият" ниқоби остида кириб келаётган маънавий хуружлардан ҳимояланишга ўргатиш.

Шундай экан, маънавий-мафкуравий билимларини ошириб бориш халқимиз маданияти, маънавияти билан узвийлик қирралари ҳақида маълумот бериши, уларга оид афсона, ривоятлардан тингловчиларни баҳраманд қилиши ва шу орқали уларда миллий қадриятларимиз, тарихимизга бўлган ишонч, меҳр-муҳаббат туйғуларини уйғотиш лозим.

Хулоса қилиб айтганда, болалар ва ўсмирлар спорт мактабларида, маънавий-мафкуравий билимлар билан қуроллантириш бугуннинг асосий талабларидандир. Ҳар қандай шароитда, ҳар қандай маънавий хуружларга қарши тура олувчи, уларга юксак маърифат, фалсафий тафаккур билан жавоб берадиган баркамол авлодни тарбиялашдан иборатдир.

Адабиётлар:
1. Каримов И. А. Асосий вазифамиз – ватанимиз тараққиётини ва халқимиз фаровонлигини янада юксалтиришдир. -Тошкент: Ўзбекистон, 2010 , 74–75-б.